

**ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

ФАКУЛЬТЕТ №2

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО
ВИРІШЕННЯ СПОРІВ**

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма Право
Шифр за ОПП: ОК 9

Мова навчання: українська

Кривий Ріг – 2024

Розробник:

УСТИНОВА-БОЙЧЕНКО Ганна, завідувач кафедри кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін факультету №2, КННІ ДонДУВС, к.ю.н., доцент

НАЗИМКО Олена, доцент кафедри кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін факультету №2, КННІ ДонДУВС, к.ю.н., доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільного та господарського права факультету №2 КННІ ДонДУВС
Протокол № 3 від «02» жовтня 2024 року

Завідувач кафедри

Ганна УСТИНОВА-БОЙЧЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право «02» жовтня 2024 р.

Гарант ОПП

Ганна УСТИНОВА-БОЙЧЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	2-й	2-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3 / 90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	14 годин	8 годин
Семінарські:	16 годин	8 годин
Практичні:		
Самостійна робота:	60 годин	74 години
Індивідуальні завдання (курсова робота):		
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:3	1:6

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про вже існуючі способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів та перспективи розширення можливостей для їхнього застосування відповідно до світових, в тому числі і європейських, стандартів захисту порушеного права особи.

Завданням вивчення дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є:

Сформулювати чітко розуміння розмежування між судовою юрисдикцією та іншими юрисдикційними органами щодо альтернативного вирішення спорів.

Поглибити знання здобувачів вищої освіти про існуючі способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів та перспективи розширення можливостей для їхнього застосування відповідно до світових, в тому числі і європейських, стандартів захисту порушеного права особи.

Навчальна дисципліна «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» має тісний зв'язок з дисциплінами, які вивчались раніше: «Цивільним процесом», «Цивільним правом», «Господарським процесом», «Господарським правом», «Міжнародним приватним правом», «Трудовим правом», що дозволяє поглибити набуті раніше знання та навчитися формувати та здійснювати необхідні дії, складати необхідні правові та процесуальні документи, використовувати нормативно-правові та прецедентні здобутки для вирішення спорів, використовуючи для кожного конкретного спору необхідний альтернативний спосіб.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Міждисциплінарні зв'язки: Новели адміністративного права та адміністративного судочинства, Актуальні проблеми кримінального права та процесу, Актуальні проблеми цивільного права та процесу

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання									
	PH-1	PH-6	PH-7	PH-8	PH-11	PH-13	PH-14	PH-15	PH-17	PH-18
Визначати та аналізувати новітні тенденції розвитку правової науки та практики у сфері цивільного процесу, господарського права та процесу, трудового права в частині застосування альтернативних засобів вирішення спорів.	+									
Здійснювати дослідження нормативно-правових актів та інших джерел з метою пошуку розв'язання спірної ситуації, робити відповідні висновки щодо шляхів вирішення спірних питань, обґрунтовувати специфіку застосування того чи іншого джерела			+	+						
Аргументувати пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері альтернативного вирішення цивільних спорів.		+								
Демонструвати глибоке знання способів альтернативного вирішення спорів, що не знайшли свого відображення в українському законодавстві, однак використовуються у закордонній практиці.			+							
Пропонувати нестандартні способи вирішення спорів з урахуванням отриманого досвіду використання сучасних технологій у наданні правничих послуг.				+	+					

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	семінар.	практичн.	сам. раб		лекції	семінар.	практичн.	сам. раб
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12	15
Змістовний модуль: Альтернативні способи вирішення спорів, які регулюються вітчизняним законодавством										
Тема № 1. Поняття правових інструментів у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів	12	2	2		8	12	2	-		10
Тема № 2. Управління інституціями альтернативного вирішення спорів стосовно переговорного та медіаційного процесів	12	2	2		8	12	-	2		10
Тема № 3. Управління третейськими судами	12	2	2		8	12	2	-		10
Тема № 4. Загальні засади управління міжнародними комерційними арбітражами. Управління арбітражними інституціями в міжнародному праві	14	2	2		10	14	-	2		12

Тема № 5. Вирішення індивідуальних трудових спорів на підприємстві.	12	2	2		8	12	2	-		10
Тема № 6. Управління квазіарбітражними органами при вирішенні колективних трудових спорів	12	2	2		8	12	-	2		10
Тема № 7. Особливості окремих процедур з врегулювання спорів. Закордонний досвід функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів	16	2	4		10	16	2	2		12
Усього годин	90	14	16		60	90	8	8		74

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття правових інструментів у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів

Поняття та особливості способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (АВС). Класифікація способів АВС. Джерела правового регулювання застосування АВС при вирішенні спорів. Принципи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Тема 2. Управління інституціями альтернативного вирішення спорів стосовно переговорного та медіаційного процесів

Поняття посередництва (медіації) як способу альтернативного вирішення спорів та її місце серед інших способів альтернативного вирішення спорів. Основні принципи та види посередництва (медіації). Учасники процедури посередництва (медіації), їхні права та обов'язки. Стадії процедури

посередництва (медіації). Організаційні засади підготовки медіаторів. Реєстрація осіб у якості медіаторів. Здійснення контролю за діяльністю медіаторів. Організаційні основи здійснення врегулювання спору за участю судді.

Тема 3. Управління третейськими судами.

Поняття третейських судів та їх види, співвідношення внутрішніх третейських судів та міжнародних комерційних арбітражів. Правова природа третейського суду та міжнародного комерційного арбітражу. Місце третейського та арбітражного розгляду серед способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів та в системі права. Правове регулювання третейського розгляду та розгляду спору міжнародним комерційним арбітражем. Принципи організації і діяльності третейського суду. Порядок створення третейських судів. Порядок проведення державної реєстрації постійно діючих третейських судів. Положення про постійно діючий третейський суд. Регламент постійно діючого третейського суду. Управлінські повноваження організації, при якій створено постійно діючий третейський суд. Повноваження голови постійно діючого третейського суду. Організаційні засади третейського самоврядування. Третейська палата як постійно діючий орган третейського самоврядування.

Тема 4. Загальні засади управління міжнародними комерційними арбітражами. Управління арбітражними інституціями в міжнародному праві

Міжнародний комерційний арбітраж: поняття та правова природа. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу. Розгляд справ міжнародним комерційним арбітражем. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу. Визнання та приведення до виконання арбітражних рішень

Тема 5. Вирішення індивідуальних трудових спорів на підприємстві

Поняття та принципи організації комісій по трудових спорах на підприємствах. Порядок утворення КТС на підприємстві. Засади вирішення трудового спору у КТС. Особливості управління комісією по трудових спорах.

Тема 6. Управління квазіарбітражними органами при вирішенні колективних трудових спорів

і

Організаційно-правові засади діяльності Національної служби посередництва та примирення. Засади здійснення Національною службою посередництва і примирення заходів щодо запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів). Загальні засади вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Організаційно-правові засади діяльності трудового арбітражу. Організаційно-правові засади діяльності примирної комісії. Порядок підготовки посередників та арбітрів, їх сертифікації

Тема 7. Особливості окремих процедур з врегулювання спорів. Закордонний досвід функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів

Інститут Омбудсмена в Україні. Переговори. Med-Arb та Arb-Med як гібридні способи альтернативного вирішення спорів. Ад'юдикація як альтернативний спосіб вирішення транскордонних спорів. Mini-trial («міні-суд»).

Функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів у США. Функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів у Великобританії. Функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів у Франції. Функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів у Німеччині. Функціонування правових інструментів альтернативного вирішення спорів у Швеції.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання, у тому числі з використанням поліцейських квестів.

5.2. Оцінювання якості знань та видів контролю

5.2.1. Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5 балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

5.2.2. Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.

Денна форма	Заочна форма
Аудиторна робота – 40 балів	Аудиторна робота – 20 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 40 балів
Залік/екзамен – 40 балів	Залік/екзамен – 40 балів
Усього за навчальну дисципліну – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну – 100 балів

5.2.3. Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для денної форми навчання складає 8, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (40/5=8).

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.4. Для заочної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для заочної форми навчання складає 4, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку ($20/5=4$).

Розподіл 40 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.2.5. Підсумковий контроль – залік складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82-89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75-81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67-74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові (основні)

1. Council Regulation (EC) No 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:012:0001:0023:en:PDF>.

2. Directive 2013/11/EU of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on alternative dispute resolution for consumer disputes and amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2009/22/EC (Directive on consumer ADR). Official Journal of the European Union : English edition. 2013. Volume 56. P. 63-79.

3. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж (від 21 квітня 1961 р.). Міжнародні контракти: зб. міжнар. нормат. актів. 2003. 455 с. С. 352-363.
4. Кодекс законів про працю України : затв. Законом № 322-VIII від 10 грудня 1971 р. Відомості Верховної Ради УРСР.1971. Дод. до № 50. Ст. 375.
Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 року .Голос України. 2001. № 3 (2503). С. 6-8.
5. Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.
6. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах : Директива 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. URL:: <http://ukrmediation.com.ua/files/content/mediation-directive-ukr.pdf>.
7. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. №1701-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 35. Ст. 412.
8. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
9. Про затвердження Регламенту Національної служби посередництва і примирення : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 16 березня 2015 р. №24. URL: <http://www.nspp.gov.ua/normativno-pravova-baza-nspp/polozhennya/5033-rehlament-natsionalnoi-sluzhby-poserednytstva-i-prumyrennia>.
10. Про затвердження Регламенту роботи примирної комісії по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 08 серпня 2008 р. №94. URL: www.nspp.gov.ua/normativno-pravova-baza-nspp/polozhennya/5035-rehlament-roboty-prumyrnoi-komisii-po-rozhliadu-i-vyrishenniu-kolektyvnoho-trudovoho-sporu-konfliktu.
11. Про затвердження Регламенту роботи трудового арбітражу по розгляду і вирішенню колективного трудового спору (конфлікту) : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 08 серпня 2008 р. №95.URL: <http://www.nspp.gov.ua/normativno-pravova-baza-nspp/polozhennya/5036-rehlament-roboty-trudovoho-arbitrazhu-po-rozhliadu-i-vyrishenniu-kolektyvnoho-trudovoho-sporu-konfliktu>.
12. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник, за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
13. Альтернативне вирішення спорів: підруч./ за заг.ред. Ю.Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
14. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

Додаткові

1. Czech and Central European Yearbook of Arbitration. Party Autonomy versus Autonomy of Arbitrators. Alexander J. Bělohlávek, Prof. JUDr. Naděžda Rozehnalova. Juris Publishing, 2012. 542 p.
2. Балух В. С. Нормативно-правові основи формування системи альтернативного вирішення спорів в Україні. Часопис Київського університету права. 2013. №4. С. 162–168.
3. Бут І. О. Місце третейського розгляду серед альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2014. №6 (10).
4. Гаврік Р. О. До питання про законну силу рішення третейського суду. Університетські наукові записки. 2013. №3. С. 185-190. URL.: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2013_3_28.pdf.
5. Головченко В. О. Переговори як метод урегулювання конфліктів в організації. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2015. Вип. 5. С. 40–43.
6. Грень Н. М. Медіація як новітнє соціальне явище. Митна справа : Науково-аналітичний журнал. 2014. № 5 (ч. 2 кн. 2). С. 201–205.
7. Дмитрієв А. Проблеми визначення юрисдикції у справах про оскарження рішень третейських судів. Підприємництво, господарство, право : науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2014. № 6. С. 11–14.
8. Завгородня Ю. В. Переговорний процес: теорія та практика (соціологія) : навч.-методичний посібник для студентів ф-ту правової політології та соціології. Одеса : Фенікс, 2015. 63 с.
9. Короєд С. О. Третейське судочинство: питання трансформації у досудову форму захисту прав. Судова апеляція : науково-практичний журнал. Апеляційний суд м. Києва ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2014. № 2 (35). С. 63–67.
10. Мальський М. М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні аспекти: Монографія. Львів: Літопис, 2013. 374 с.
11. Устінова-Бойченко Г.М. Упровадження правового регулювання медіації під час вирішення цивільно-правових спорів. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. № 5(20). С.106-109.
12. Устінова-Бойченко Г.М. Міжнародний досвід запровадження та використання медіації як форми вирішення спору. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів : матеріали круглого столу (Одеса, 29 березня 2021 р.) / за заг. ред. д.ю.н., професора Н. Ю. Голубевої ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2021. С. 68-73. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14491>
13. Юлдашев С. О. Деякі проблеми третейського судочинства і шляхи їх подолання. Наше право. 2013. № 7. С. 164–169.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=528>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України - – URL:
<http://zakon.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України–
<http://http://www.ombudsman.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Президента України – URL:
<http://www.president.gov.ua>
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - URL:
<http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Європейський Суд з прав людини – URL:
http://www.coe.int/t/r/human_rights_court
7. Офіційний сайт Конституційного Суду України – URL:
<http://www.ccu.gov.ua>
8. Офіційний сайт Верховного Суду України – URL:
<http://www.scourt.gov.ua>
9. Офіційний сайт Єдиний державний реєстр судових рішень – URL:
<http://www.reyestr.court.gov.ua>
10. Офіційний сайт бібліотеки ім. В.І. Вернадського – URL:
<http://www.nbu.gov.ua>
11. Офіційний сайт Видавництво юридичної літератури – URL:
<http://www.yuricom.com>
12. Інформаційно-пошукова система по законодавству – URL:
<http://LEGAL.com.ua>